

Zoals Thuis in het Verpleeghuis

November 2008, nr. 3

Inzoomen op principes en gedrag

"De deelnemers zijn bezig met het uitvoeren van de eerste acties, het zogenaamde "laaghangend fruit". Dat levert succes op. Het is echter niet altijd duidelijk hoe al werkende de ambitie kan worden

Leerwerkplaats Zoals Thuis in het Verpleeghuis

In de leerwerkplaats ondernemen 6 zorgcentra een reis met als einddoel: een huiselijke omgeving creëren in het bestaande zorgcentrum en een culturomslag bewerkstelligen naar vraaggestuurde zorg. Het vergroten van het welbevinden van bewoners en verbeteringen aan de woonomgeving gaan in de leerwerkplaats samen op. De leerwerkplaats biedt de zorgcentra instrumenten, goede voorbeelden en deskundigheid om daadwerkelijk een thuis te creëren voor de bewoners van hun zorgcentrum.

www.vilans.nl/zoalsthuis

gerealiseerd. Op deze werkbijeenkomst besteden we daarom aandacht aan de vraag op welke wijze 'groot denken' (de ambitie) kan worden gecombineerd met 'klein doen' (de actie). Welke goede voorbeelden zijn voorhanden? Uit welke onderdelen bestaan die goede voorbeelden en hoe kan elke deelnemer op maat van zijn eigen organisatie en ambitie een eigen "woon-leefconcept" maken? Dat voor wat betreft de ochtend. In het middagprogramma gaan we aan de slag met de vraag welk gedrag hoort bij een omgeving die 'zoals thuis' is." Ben Stoelinga, projectleider, introduceert het programma van de derde werkbijeenkomst 'Zoals Thuis in het Verpleeghuis'.

Speeddaten

Hoe is de afgelopen periode verlopen bij de deelnemers? Door middel van speeddaten wisselen de deelnemers hun ervaringen uit. De deelnemers presenteren aan elkaar hun successen, de resultaten en de hobbels van de afgelopen actieperiode. Successen en resultaten zijn er zeker te noemen: 'er is enthousiasme en wil bij de medewerkers op de afdeling', 'ongemerkt zijn er al veel kleine veranderingen gerealiseerd', 'er komen post-

bussen op de somatische afdeling, die gemaakt worden in samenwerking met een middelbare school', 'we hebben een stappenplan gemaakt met allerlei acties met daarbij wie verantwoordelijk is en wanneer de acties worden uitgevoerd', 'de communicatie over het project verloopt erg goed, het project staat vermeld in verschillende nieuwsbrieven'.

De deelnemers komen ook hobbels tegen: er is weinig geld om grote veranderingen te realiseren, de baan van de dag overheerst gemakkelijk het project. Bij sommige collega's bestaat weerstand ('opnieuw een project, wat gaat er nu weer gebeuren?').

Volop tips en tops

Er worden veel tips en tops aan elkaar gegeven. 'Wat goed dat jullie op zoveel gebieden bezig zijn, dat de acties concreet worden gemaakt en dat medewerkers én bewoners betrokken worden',

Prettig wonen, zinvolle dag en goede zorg

'Doe dingen
stap voor
stap, begin

met één onderwerp, bijvoorbeeld het aanschaffen van planten. Werk dit uit: welke planten gaan we kopen, wie gaat ze water geven etc. En

betrek vooral de bewoners hierbij', 'zorg voor goede communicatie, dit is nodig om draagvlak te creëren voor het project'. Een andere deelnemer geeft de tip om foto's te maken van de resultaten die geboekt worden in het project, een foto voor en na het uitvoeren van de actie. Op die manier kunnen de resultaten van het project breed gedeeld worden.

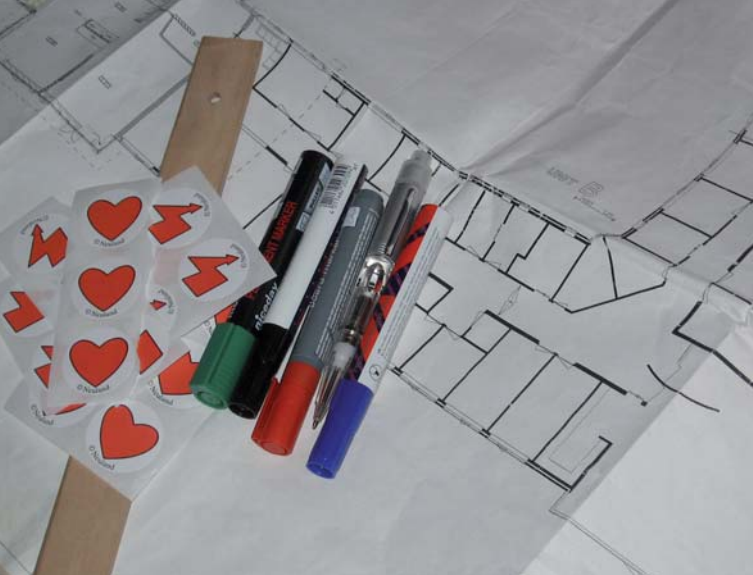
Harten en bliksemschichten

De stad is een grote woning – de woning is een kleine stad (Aldo van Eijk). Het verpleeghuis heeft niet alleen een woonfunctie, maar het vormt ook een gemeenschap, waar van alles te beleven is of te beleven zou kunnen zijn. Prettig wonen, zinvolle dag en goede zorg zijn alle drie

"De woning is een kleine stad"

van belang voor de kwaliteit van leven van bewoners. Waar (in welke ruimtes) en op welke manier wordt elke dag het wonen, de welzijn en de zorg vormgegeven? Op alle drie gebieden zijn veel variaties voorhanden: de nadruk op individueel of op groepsgewijs wonen, twee- of eenpersoonskamers, hobbies en vrije tijd, zusterpost of koffiekamer, binnen het gebouw of erbuiten et cetera. Er zijn daarom keuzes nodig om te komen tot een eigen woon-leefconcept. Met deze keuzes gaan de projectteams aan de slag. Op een groot, wit vel tekenen zij de plattegrond van hun zorgorganisatie. Met verschillende kleuren geven zij aan in welke ruimtes het wonen (slapen, eten, koken etc.), welzijn (hobby uitoefenen, uitgaan (café, religie etc.) en de zorg (verzorgen, medisch, paramedisch, begeleiden, etc.) plaatsvinden. Sommige combinaties van ruimtes

en functies zijn makkelijk te realiseren ('kat-in-het-bakkie'), dit betekent een sticker met een hartje in de betreffende ruimte. Andere functies, zoals eten, slapen (met 2 personen) en verzorgen in één slaapkamer, leveren knelpunten op, dit wordt aangegeven met een bliksemschicht. De oefening wil de deelnemers helpen om bewust te zijn van de keuzes die het uitwerken van hun ambitie, vraagt. Wanneer deze keuzes helder zijn, dan kunnen hier concrete acties aan verbonden worden. Acties die de ambities van de verpleeghuizen dichterbij brengen.

Relatie ambitie en mogelijkheden

Het middagprogramma begint met een filmpje van oma Miep. Oma Miep gaat wonen in een zorgcentrum en vindt het daar maar saai. Dat geeft te denken... Hierna is het tijd voor de projectteams om hun woon-leefconcept aan elkaar te presenteren. De vraag waar verschillende deelnemers mee worstelen, is: hoe verhouden de ambitie en de realiteit zich tot elkaar? Je kunt wel iets willen, maar is dit ook mogelijk? Dit kan de aanleiding zijn voor veel bliksemschichten op de plattegrond. Experts als een architect of interieurdeskundige kunnen hierbij in de komende actieperiode(n) advies geven.

Welke gedrag hoort bij 'zoals thuis'?

Tijd voor het tweede thema van deze werkbijeenkomst: het gedrag van medewerkers. Er worden verschillende filmpjes getoond die respectloos gedrag naar bewoners laten zien, maar ook hoe het anders kan. In één filmpje stormt een

medewerker 's ochtends de slaapkamer van een bewoner binnen; het grote licht aan, een luid 'goedemorgen' en als mevrouw aangeeft te willen uitslapen, wordt dit verzoek resoluut van de hand gewezen. Daarna wordt de scene herhaald. Nu klopt de medewerker op de deur voordat ze binnenkomt, praat op gedempte toon, doet het bedlampje aan en vraagt vriendelijk of mevrouw uit bed wil komen. En, mevrouw kan nog even in bed blijven liggen. Het is belangrijk dat medewerkers zich bewust zijn van hun gedrag en dat ze feedback krijgen op 'fout' gedrag. Ga altijd op zoek naar de positieve waarde die de medewerker met zijn gedrag wil waarborgen en ga hierover in gesprek. In groepjes bespreken de projectteams een actie en brainstormen zij hoe ze ervoor kunnen zorgen dat medewerkers mee willen doen.

Vraag niet vooraf om toestemming, maar vraag achteraf om vergeving

Hoe ga je om met weerstand van medewerkers? De deelnemers doen een verkoop-oefening die dit inzichtelijk maakt. Bij deze oefening introduceert één persoon een idee aan de groep. Vervolgens gaan de deelnemers staan bij de groep voorstanders, tegenstanders of twijfelaars. Duidelijk wordt dat je je het beste kunt richten op de groep voorstanders. Deze groep neemt de meeste twijfelaars en sommige tegenstanders vaak door haar enthousiasme met zich mee. Hiermee is er voldoende draagvlak voor het realiseren van het idee.

Tot slot is de opdracht aan de deelnemers: ga acties in de waan van de dag uitproberen! Net zoals de medewerker van een ontwerpbedrijf die bij gebrek aan fietsenstalling zijn fiets aan het plafond ophing. Hierna vroeg hij pas aan zijn collega's: "heb je er problemen mee dat mijn fiets daar hangt?" Niemand had er last van. Als hij het van te voren had gevraagd, had iedereen tegen hem gezegd "ben jij niet goed wijs?" De moraal: Vraag niet vooraf om toestemming, maar vraag achteraf om vergeving.

Richt je op de voorstanders

© 2008 Vilans

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Vilans laat kennis werken voor de kwaliteit van leven van mensen die lang zorg en ondersteuning nodig hebben: kwetsbare ouderen, mensen met een beperking of chronische ziekte.

Redactie:
Annegreet Jans
Ben Stoelinga

Contact: e-mail zoalsthuis@vilans.nl
of telefonisch
Ben Stoelinga, projectleider (030) 789 23 87
Leonie Huibers, projectmedewerker (030) 789 23 72
Annegreet Jans, projectmedewerker (030) 789 23 90

Vilans / Zoals Thuis
Postbus 8228
3503 RE Utrecht
Website www.vilans.nl/zoalsthuis

Om deelnemers bij het maken van een eigen 'woon-leefconcept' behulpzaam te zijn, hebben Vilans en AKTA een lijst ontwikkeld die drie onderdelen kent: Prettig Wonen, Zinnvolle Dag besteden en Goede Zorg bieden. Per onderdeel worden verschillende activiteiten benoemd die het dagelijks leven van de bewoner betekenis geven. Bij wonen bijvoorbeeld: bezoek ontvangen, maaltijd bereiden, hobby uitoefenen, huisdier houden. Vervolgens worden voorbeelden gegeven van ruimten waar een bepaalde activiteit kan plaatsvinden. De maaltijd bereiden kan in de centrale keuken, en/of in de gezamenlijke huiskamer en/of in de eigen zit-slaapkamer. Tot slot worden per activiteit variaties onderscheiden waaruit de bewoner kan kiezen. Bij maaltijd bereiden kun je denken aan: bewoner kan ontbijt/lunch zelf klaar maken, en/of samen met anderen of ontbijt/lunch wordt geserveerd.

Met hulp van de lijst kunnen deelnemers verhelderen wat de ambitie 'zoals thuis' concreet gaat betekenen voor het dagelijks leven dat bewoners gaan leiden:

- Hoeveel medebewoners op de leefeenheid (zeven? elf?)
- Een eigen slaapkamer – of noodgedwongen gedeeld?

- Hoe is de verhouding tussen privé ruimte en publiek gebied (bijvoorbeeld wie komt de bewoner tegen op de gang tussen slaapkamer en douche/wc)?
- Is er een voordeur met een bel of loopt iedereen binnen?
- Wel of niet een gemeenschappelijke activiteit (koken op de groep?)
- Zijn er voldoende activiteiten die de bewoner behulpzaam zijn bij het zinvol doorbrengen van de dag, ook buiten de huiskamer (bijvoorbeeld in een tuin)?
- Worden bewoners, familie, medewerkers actief betrokken bij de veranderingen?

Actieperiode tot aan de volgende werkbijeenkomst op 12 maart 2009:

- Ontwikkelen van een woon-leefconcept op maat met behulp van stappenplan – ondersteuning van Vilans en externe deskundigen
- Rapportageformulier aanvullen en invullen om via Vilans iedereen op de hoogte te houden van voortgang en resultaten
- Acties uitvoeren en iedereen (bewoners, medewerkers, management) bij het project betrekken
- Oefenen met gedrag dat hoort bij 'zoals thuis'